

Het gebruik van de BelRAI in de eerstelijnszorg : na 5 jaar projectwerking blijft VELO ernstig bezorgd !

Het gebruik van een uniform instrument ter evaluatie van de zorgbehoefte van een zorgvrager te gebruiken door alle zorgverstrekkers en voorzieningen klinkt aantrekkelijk.

De BelRAI als internationaal gevalideerd instrument voor het in kaart brengen van de zorgbehoefte aan de hand van een gestandaardiseerde gegevensverzameling en beoordeling door de zorgverleners wordt hiervoor voorgesteld.

VELO erkent de degelijkheid en de intrinsieke waarde van de BelRAI als instrument. De BelRAI kan een meerwaarde bieden ter ondersteuning van de multidisciplinaire samenwerking in de eerstelijnszorg. We verwachten daarenboven een verdere optimalisatie van het instrument na uitwerking van een pre-module BelRAI, het ontwikkelen van CAP's en indicatoren specifiek voor de thuiszorg en het verder aanpassen van de toegangsrechten tot BelRAI voor de hele eerstelijnszorg.

Toch blijkt uit 5 jaar projectwerking dat het gebruik van de BelRAI aanleiding geeft tot discussies tussen 'beleivers' en 'non-beleivers'. Vele basiswerkers houden vooral frustraties over aan hun inzet in de projecten.

De beoogde meerwaarde van BelRAI is voor de eerstelijnszorgers in de voorbije projecten nog onvoldoende gebleken:

- Men verwacht een ondersteuning voor zorg op maat en goede, cliëntgerichte zorg maar de BelRAI stuit op weerstand bij de zorgvragers en de mantelzorgers omwille van zijn complexiteit, uitgebreidheid en indringende bevraging.
- Men verwacht efficiëntiewinst door het hanteren van eenzelfde evaluatieschaal door alle voorzieningen waarbij gegevens slechts één keer ingevuld dienen te worden, maar men krijgt een complex, tijdrovend instrument waarbij steeds opnieuw dezelfde lange vragenlijsten dienen overlopen en ingevuld te worden.

- Men verwacht een ondersteuning voor vlotte en doelgerichte multidisciplinaire samenwerking maar vele zorgverstrekkers stellen kritische vragen rond de zin en de meerwaarde van de BelRAI.

Hoe komt het dat de projecten die de BelRAI introduceren in de thuis- en eerstelijnszorg zo moeizaam verlopen ?

VELO hoort vanuit de basis dat dit te maken heeft met :

- onduidelijkheid m.b.t. de doelstellingen en vragen betreffende de efficiëntie en doeltreffendheid van de BelRAI ,
- de grote tijdsinvestering die gevraagd wordt aan zorgverleners bij wie de werkdruk reeds zeer groot is,
- praktische problemen m.b.t. de BelRAI en de webapplicatie,
- het gebrek aan multidisciplinaire samenwerking omdat zorgverstrekkers om bovengenoemde redenen afhaken en resultaten uitblijven.

We lichten dit nader toe :

1. Onduidelijkheid m.b.t. de doelstellingen en vragen betreffende de efficiëntie en doeltreffendheid van de BelRAI

In alle projecten die de BelRAI hanteren komt de vraag naar boven : 'Wat is de meerwaarde van de BelRAI ? Wordt onze cliënt/patiënt daar beter van ?'

Uiteraard werden in het kader van het gebruik van de BelRAI verschillende doelstellingen geformuleerd :

- betere indicatiestelling
- meer inzicht in performantie van zorg
- vraag- en kwaliteitsgestuurde financiering
- goede zorgplanning en kwaliteit van zorg
- betere of meer interdisciplinaire en transmurale communicatie
- kosteneffectiviteit
- meer vraaggerichte zorg
- best practice vergelijking en internationale benchmarking

Eerstelijns werkers die participeren aan BelRAI projecten hebben echter niet of in zeer beperkte mate het gevoel dat hun grote inspanningen de verhoopde doelstellingen opleveren. De doelstellingen blijken daarenboven onvoldoende (concreet) geformuleerd en gecommuniceerd.

VELO meent dat in de voorbije en lopende projecten nog onvoldoende onderzocht werd in welke mate de BelRAI bijdraagt tot de vooropgestelde doelstellingen en de balans van de kosten/baten analyse is nog steeds onduidelijk.

VELO verwacht van de overheid een duidelijke formulering van de doelstellingen voor het gebruik van de BelRAI en een effectieve toetsing van de behaalde onderzoeksresultaten aan de vooropgestelde doelstellingen.

2. Efficiëntiewinst gaat verloren omdat het gebruik van de BelRAI zeer tijdsintensief en duur is

Het hanteren van de BelRAI is zeer arbeidsintensief.

Bij het berekenen van de tijdsinvestering nodig voor het werken met BelRAI dient rekening gehouden te worden met :

- opleiding en vorming (2 à 3 dagen met 2 halve dagen terugkomdagen + bijkomende continue vorming)
- arbeidsintensieve inzet van extra personeel in de thuis- en eerstelijnszorg :
 - extra huisbezoeken en overleg met de zorgvragers en mantelzorgers in functie van het informeren van de zorgvrager en het bespreken van de informed consent, het bespreken van de rolverdeling (cliëntbeheerder, beoordelingsverantwoordelijke ...) en het bespreken van de resultaten van de BelRAI met indien nodig doorverwijzing en multidisciplinair overleg
 - intensieve input van de BelRAI gegevens
 - herevaluatie bij gewijzigde zorgbehoevendheid, transfers en 6-maandelijkse herzieningen
 - extra overleg met zorgpartners
- het aanstellen van een veiligheidsconsulent met een complexe opdracht en nood aan intensieve vorming

Het gebruik van de BelRAI kan enkel geïmplementeerd worden als het financieel kostenplaatje zorgvuldig berekend wordt en als alle kosten door de overheid worden vergoed. De financiële vergoedingen die momenteel binnen de lopende projecten voorzien worden voor de dossierbeheerders en beoordelingsverantwoordelijken staan niet in verhouding tot de nodige tijdsinvestering en de reële kosten.

VELO verwacht dat de beschikbare middelen en personeelsleden in de thuis- en eerstelijnszorg maximaal worden ingezet ten bate van de directe zorg en begeleiding van de zorgvragers en hun mantelzorgers.

Alle bijkomende kosten voor het gebruik van de BelRAI dienen volledig gesubsidieerd te worden en financiering van bijkomend personeel is noodzakelijk.

3. Praktische problemen m.b.t. de BelRAI en de webapplicatie

In de loop van de voorbije en lopende BelRAI projecten kwamen heel wat problemen m.b.t. de toepassing en het gebruik van de BelRAI aan het licht. We geven enkele voorbeelden zonder de bedoeling volledig te zijn :

- De vragenlijst van de BelRAI is bijzonder complex en indringend, wat door zorgvragers en mantelzorgers als zeer belastend wordt ervaren.
- Door de complexiteit van het BelRAI instrument komt de regiefunctie van de gebruiker in het gedrang. De gebruiker of zijn mantelzorger zou zelf cliëntbeheerder of beoordelingsverantwoordelijke moeten kunnen zijn.
- Het duurt soms erg lang om in te loggen in de BelRAI applicatie en zorgverleners moeten soms meermaals proberen. Soms wordt men ook ongewild uitgelogd. Dit alles geeft aanleiding tot tijdsverlies en frustratie.
- De toegangsrechten tot de BelRAI zijn gekoppeld aan diploma's en niet aan functies. Momenteel hebben begeleidende medewerkers van bijvoorbeeld diensten voor gezinszorg verschillende toegangsrechten afhankelijk van hun diploma. De Vlaamse overheid dient de toegang tot de webapplicatie te garanderen voor elk begeleidend personeelslid waarvoor zij de diplomavereisten heeft goedgekeurd.
- Gezien de wisselende teams en verscheiden groep zorgverleners in de thuis- en eerstelijnszorg blijkt het onmogelijk te zijn dat alle betrokken zorgverleners hun deel van de BelRAI invullen in een periode van 10 dagen. Hierdoor gaat veel informatie verloren of dient de BelRAI volledig opnieuw te worden opgemaakt.

VELO vraagt dat bij verder gebruik van het BelRAI instrument deze knelpunten worden opgelost.

4. Het gebrek aan multidisciplinaire samenwerking.

Het resultaat van het gebruik van de BelRAI als meetinstrument is afhankelijk van de multidisciplinaire betrokkenheid en samenwerking. Momenteel ontbreekt vaak de medewerking van de huisartsen als belangrijkste beroepsgroep in de eerstelijnsgezondheidszorg.

Vele huisartsen stellen hun medewerking in vraag of haken af :

- omwille van de bescherming van de privacy van de patiënten,
- omwille van de administratieve overbelasting en de grote werkdruk, waardoor huisartsen genoodzaakt zijn prioritair aandacht te geven aan de direct patiëntenzorg,
- omwille van vragen rond de meerwaarde en de doeltreffendheid van de BelRAI

Ook andere zorgverleners uit de eerstelijnszorg zijn momenteel niet bereid bijkomend te investeren in het gebruik van de BelRAI.

De kritische vragen die gesteld worden bij het gebruik van de BelRAI zijn oorzaak van veel frustratie bij diegenen die wél bereid zijn te experimenteren. Door het onvolledig en niet multidisciplinair invullen blijven de resultaten uit. Zorgverleners ervaren het als bijzonder belastend telkens opnieuw andere partners te moeten informeren en motiveren, wat niet tot hun opdracht behoort. Het is bijvoorbeeld onverantwoord dat maatschappelijk werkers of verpleegkundigen de huisartsen moeten sensibiliseren en vormen. Daarenboven worden medewerkers ongewild geconfronteerd met negatieve reacties van zorgpartners die bezwaren formuleren tegen het gebruik van de BelRAI.

Als de overheid het gebruik van de BelRAI wil veralgemenen dan verwacht VELO :

- dat de overheid afspraken maakt met de verschillende beroepsgroepen en zorgpartners, in het bijzonder met de huisartsen
- dat de overheid het gebruik van de BelRAI in projecten enkel verplichten op kleinschalig niveau waar alle zorgverleners geïnformeerd en gemotiveerd zijn om samen te werken
- dat de overheid middelen voorziet om alle kosten die gepaard gaan met het gebruik van de BelRAI te vergoeden

Besluit :

Na 5 jaar projectwerking blijft VELO bezorgd rond het gebruik van de BelRAI in de eerstelijnszorg. De problemen hebben te maken met :

- onduidelijkheid over de voordelen
- onduidelijkheid over de doelstellingen
- verlies aan efficiëntie door administratieve overlast
- webapplicatieproblemen
- gebrek aan multidisciplinaire aanpak

De meerwaarde en de randvoorwaarden voor het gebruik van de BelRAI in de eerstelijnszorg dienen verder onderzocht te worden. In de loop van dit proces dient bijzondere aandacht te worden besteed aan het vervullen van alle condities om kwaliteitsvol de BelRAI te implementeren. Het bieden van oplossingen voor de genoemde knelpunten is een voorwaarde om het BelRAI project de nodige slaagkansen te bieden.

VELO verwijst hierbij eveneens naar de besluiten en het noodzakelijke implementatieplan van het interfacerapport (De Lepeleire et al.,2005).

VELO werkt graag mee aan het verder zoeken naar antwoorden en is ter beschikking voor verder overleg en samenwerking.